

ปรีชา ศาลางาม 2568 การลดพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้น (ADHD) โดยใช้การเสริมแรงด้วย
เบี้ยอรรถกร ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาผลของการลดพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งในชั้นเรียนของเด็ก
สมาธิสั้นโดยใช้การเสริมแรงทางบวกด้วยเบี้ยอรรถกร ก่อนและหลัง

กลุ่มที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษากับเด็กสมาธิสั้นจำนวน 1 คน ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นเตรียมความพร้อม
พิการซ้อน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2568 ใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างใน
การศึกษา คือเด็กชายณัฐ (นามสมมุติ) โดยสอบถามข้อมูลจากครูประจำชั้นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการ
เรียนการสอนและผลการเรียนของนักเรียนพัฒนาการทางร่างกายพบว่านักเรียนมีสุขภาพที่แข็งแรงไม่มีโรค
ประจำตัวในด้านทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมทุกอย่างเท่ากับเด็กในวัย
เดียวกัน ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนักเรียนมีปัญหาในการควบคุมกล้ามเนื้อในเรื่องการเขียน ทักษะทาง
ภาษาและการสื่อสารนักเรียนไม่สามารถพูดออกเสียง หรือสื่อสารได้ ด้านพฤติกรรมและอารมณ์ที่เป็นปัญหา
ในชั้นเรียนนักเรียนมีปัญหาทางสมาธิก่อให้เกิดการรบกวนในชั้นเรียนมากที่สุดมีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งและ
พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่รบกวนชั้นเรียนผู้วิจัยได้สังเกตในระยะเวลา 30 นาทีแรกของคาบเรียนในการ
พัฒนาทักษะทางสติปัญญาหรือการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งบ่อยครั้ง
ได้แก่การลุกจากที่นั่ง การใช้เสียงสอดแทรกขึ้นมาขณะที่ครูทำการสอนและการใช้มือเคราะหที่โต๊ะเรียนผู้วิจัย
จึงขออนุญาตศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและขออนุญาตผู้ปกครอง
ของนักเรียนและครูประจำชั้นเพื่อขออนุญาตให้ทำการวิจัยศึกษาในครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่า

การลดพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้นโดยการใช้สิ่งเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรในขณะ
เรียนทักษะทางสติปัญญาหรือการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ สามารถลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของเด็ก
สมาธิสั้นได้ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ

ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานความถี่ของพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งจำนวน 55 ครั้งค่าเฉลี่ยความถี่เท่ากับ 13.75

ระยะที่ 2 ระยะการปรับพฤติกรรมระยะนี้ใช้การปรับพฤติกรรมโดยการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเพื่อ
ปรับพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้นในขณะเรียนวิชาภาษาไทยพฤติกรรมไม่หยุดนิ่งลดลงเหลือ

47 ครั้งค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

ระยะที่ 3 เป็นระยะหยุดใช้การปรับพฤติกรรมโดยใช้สิ่งเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรพบว่าความถี่ของพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งยังมีอัตราความถี่น้อยคือ 9 ครั้งค่าเฉลี่ยความถี่เท่ากับ 2.25 เมื่อเปรียบเทียบกับระยะที่ 1 และระยะที่ 2 พบว่าอัตราความถี่ของพฤติกรรมลดลงอย่างเห็นได้ชัดโดยการเปรียบเทียบจากการแสดงความถี่และค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งในชั้นเรียนของเด็กสมาธิสั้นแต่ละระยะของการทดลองทั้ง 3 ระยะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรคสมาธิสั้นคือ กลุ่มอาการที่เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก (ก่อนอายุ 7 ขวบ) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรม อารมณ์ การเรียน และการเข้าสังคมกับผู้อื่นของเด็ก กลุ่มอาการนี้ได้แก่ ขาดสมาธิ (attention deficit), การขาดความสามารถในการควบคุมตัวเอง (impulsivity), อาการซน (hyperactivity)

2. พฤติกรรมไม่อยู่นิ่งในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมต่างๆที่ก่อให้เกิดการรบกวนการเรียนการสอน ได้แก่ พฤติกรรมลุกจากที่นั่ง ส่งเสียงสอดแทรกที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้มาขณะที่ครูทำการสอน ใช้ดินสอเคาะโต๊ะเรียน และใช้มือเคาะโต๊ะเรียน

3. การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร (Token reinforcement) หมายถึง การใช้ดาวคะแนนเป็นตัวเสริมแรงพฤติกรรมไม่ลุกจากที่นั่งไม่พูดสอดแทรกและไม่ใช้ดินสอเคาะโต๊ะโต๊ะคะแนนนั้นสามารถนำไปแลกเปลี่ยนรางวัลได้ตามความต้องการของตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง วิธีการแลกรางวัลคือ ดาวคะแนนที่นักเรียนได้รับจากการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เมื่อนักเรียนสามารถลดจำนวนความถี่ของพฤติกรรมไม่อยู่นิ่งได้ 1 ครั้งจะได้รับการบันทึกดาวคะแนนลงในสมุดบันทึกดาวคะแนนจำนวน 1 ดาวหลังจากนั้นเด็กสามารถสะสมดาวคะแนนและนำคะแนนไปแลกเปลี่ยนเป็นรางวัลตามอัตราการแลกเปลี่ยนสิ่งเสริมแรงที่กำหนดสัปดาห์ละ 1 ครั้งหรือสะสมไว้แรกในสัปดาห์ถัดไป